

Dayanmak, dayanabilmek

Ezgi GÖRGÜ

Dünya anlamsız, artık her şey biraz daha anlamsız. İnsanlar ölümlerinde anlamsız, kadınlar ve çocuklar tecavüze uğrarken anlamsız, bebekler suçsuz anneleriyle hapse girerken anlamsız, işçiler ölümlerinde anlamsız, başbakan marketteyken anlamsız! O zaten hep anlamsızdı! Bu sorular zaman zaman hepimizin aklına gelmiyor mu?

Bunca kötü olay başımıza gelirken neyin, neyin anlamı var? Başka bir dünya yaratmanın peşindeyken kara haberler bizi derin bir boşluğa itiyor ve çıkmaza sürüklüyorken karşımızda yeni bir tablo da belirliyor; çürüyen bir sistem ve onun dünyası. İçinde bulunduğumuz koşullarla daha da çekilmez bir hayatın kıyasında otururken akıp giden kendi gençliğimiz (ömrümüz) oluyor.

Hayatı anlamlandırmak için pek çok şeyi feda ettiğimiz olmuştur, bazen istemese de. Anlamsızlık sayesinde anlam arayışına girmiş bir grup ergenlik çağındaki gencin hayatından bir kesit sunuyor; "Ağaçtaki". Avusturya ve Alman kökenli Yazar Janne Teller'in yazdığı kitap, yazarın ve özellikle kitabın geçmişine baktığımızda pek de sıradan değil. Çünkü sorduğu sorularla okuru kendi soruşturmasına doğru ilerletirken kendi kurallarımızı yıkmaya da davet ediyor. Ki ZEİT tarafından "derinlikli bir tabu yıkıcı" olarak tanım-

lanmış, uzun süre yasaklı yayınlar arasında sayılmış. 2000' de basılan Ağaçtaki, 2001 Danimarka Kültür Bakanlığı Gençlik Kitap Ödülü'ne, 2008 Libbylit Ödülü'ne, 2011 Michael L. Printz Onur Ödülü'ne ve Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü'ne layık görülmüş. Kitap Pierre Anthon'un yaşattığı sınıf ardaşlarından farklı olarak hayatta yapılan her şeyin ne yapılırsa yapılsın, her şeyin aynı sonuca götüreceğini fark etmesiyle başlıyor. Bu fark ediş öyle bir hale geliyor ki ortada içinden çıkılmaz bir labirent oluşturuyor.

Bir şey, biri olmak Taering kasabasında önemli bir durum; bunun için gidilen okulun, oturulan evin, birer üyesi oldukları ailelerin imtiyaz derecesi olarak geçtiği günümüz zaten başlı başına keşmekeş.

Öğretmenlerinin "Bugün sevinin çocuklar! Okul diye bir şey olmasaydı, tatil diye bir şey de olmazdı." demesi de çocukların sistemin içinden "Bir şey olmak, biri olmak" meselesini iyice düşünmeye sevk eden yerlerden. Bazen sistem kendisini öyle açık ediyor ki, varlığını sürekli kılmasına rağmen yıkılması için de tüyo vermiyor değil.

İçinde bulunduğumuz ekonomik sistem de, ki bu sistem kapitalist sistemdir, kuralların varlığı keskinleşmiş olup sanki güne kadar hep o kurallar vardı ve sonsuza dek onlar uygulanacakmış gibi yaşam şeklimizi belirler. Tabii bu kullandığımız dile de sirayet etmiş durumda.

Dışarıya adımımızı attığımız andan iti-

baren belirlenmiş standartlar çerçevesinde, okul-iş-ev üçgeninde ilerlediğimizi sanıyoruz. Bize öğretilen, okulu bitirip iş sahibi olmak, üretime yaptığımız hizmetle ya da kişiden, kişi burda ezilen sınıfların kölelik koşullarında, canı pahasına, elde edilen "verim"le onda birine bile sahip olmadığımız milli servete ne kadar katkı yaptığımız olunca, yarının büyükleri de büyüme sürecini öyle sancılı geçiriyor ki bunalımlar silsilesiyle hayatlarını sürdürmeye çalışıyorlar.

Pierre'in ağaç üzerinden 'boş' gökyüzünü seyrederken vardığı tespitler, bizim de sık sık yaptığımız, en çok da Twitter üzerinden teşvik edildiğimiz tespitler aforizmalar halinde ortaya saçılırken, kurallarla yaşamayı öğrenmiş sınıf arkadaşlarının hayatını allak bullak ederken, onların da bu sorgulamaya katılmalarını sağlar. Kendilerine sordukları sorularla çocuklar, anlamsızlığı aşip anlama varmayı istedikçe elde ettikleri sonuçlar da hiçbirini tatmin etmeyecek, aksine sorularla oluşan labirentte karanlıkta kalacaklar. Öyle bir sorgulama ki kendilerinden anlamlı şeyler istedikçe, ki bunlar arasında bekaret, din, çocuklukla ilgili önemli noktalar da var, bu sayede dünya denilen labirentin karanlığına dahyorlar.

Karanlığa dalmak önemli, dibi görmek de önemli, hayatta anlamlandırdığımız şeylerin varlığını sorgulamamız da önemli.

Acaba biz nasıl çıkarız karanlıktan aydınlığa? Çıkacak mıyız?

Ağaçtaki (Intet)
Janne Teller
Çeviri: Abdülgani Çıtırıkaya
ON8 Kitap